

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України “Про внесення змін до Кодексу України
про адміністративні правопорушення щодо відповідальності
за порушення вимог у сфері надання статусу відповідно до Закону України
“Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”

1. Мета

Забезпечення правових підстав для визначення відповідальності осіб за надання статусу учасника бойових дій у порядку, визначеному статтею 6¹ Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (далі – Закон), особи з інвалідністю внаслідок війни, учасника війни, особи, яка має особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалого учасника Революції Гідності, члена сім’ї загиблого (померлого) ветерана війни та члена сім’ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект акта розроблено Мінветеранів з метою вдосконалення механізму контролю за наданням статусів ветеранам війни та членам їхніх сімей. Попри широке коло органів, наділених повноваженнями з надання статусу учасника бойових дій, саме на Мінветеранів покладено функцію перевірки дотримання законодавства місцевими органами з питань ветеранської політики.

За результатами вибіркових перевірок, проведених у 2025 році, встановлено понад 1 000 фактів неправомірного надання статусів (осіб з інвалідністю внаслідок війни та членів сімей загиблих Захисників).

Неправомірне надання статусу створює значне навантаження на Державний бюджет. Обсяг пільг та виплат на одну особу у 2026 році варіюється:

мінімально – від 120 тис. грн (житлово-комунальні послуги);

максимально – до 15,06 млн грн (враховуючи одноразову допомогу у зв’язку із загибеллю, медичне обслуговування, пенсійні надбавки та компенсації за житло).

З огляду на це, вбачається за доцільне запровадити адміністративну відповідальність для посадових осіб, відповідальних за безпідставне надання статусів або перешкоджання перевіркам.

Беручи до уваги, що адміністративна відповідальність має превентивний характер та повинна узгоджуватися із загальною системою адміністративних стягнень, передбачених КУпАП, законопроектом пропонується встановити такі розміри штрафів:

за порушення вимог нормативно-правових актів при наданні статусу – від семисот до двох тисяч семисот нмдг, за повторне порушення вимог нормативно-правових актів при наданні статусу протягом року після накладення адміністративного стягнення – від однієї тисячі до трьох тисяч нмдг;

за вчинення дій, що перешкоджають проведенню перевірки, ненадання інформації або надання неправдивої інформації – від семисот до восьмисот нмдг, за повторне вчинення таких дій – від дев’ятисот до однієї тисячі нмдг.

У разі прийняття законопроекту буде посилено персональну відповідальність – створено превентивний механізм для виваженого підбору персоналу в місцевих органах з питань ветеранської політики, а також забезпечено

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат 04AF212836405D99040000002C6F3E00C320F400

Підписувач Кім Віталій Олександрович

Дійсний з 21.07.2026 0:00:00 по 20.07.2028 23:59:59

Мінветеранів

№ 22330/1.1/3.1-26 від 10.08.2026

централізацію нагляду шляхом надання Мінветеранів виключних функцій контролю за дотриманням законодавства, позбавивши міжвідомчу комісію невластивих їй функцій.

Для уніфікації правозастосовної практики законопроектом пропонується регламентувати порядок надання статусу ветеранам війни та членам їхніх сімей. Запропоновані норми систематизують процедури, які тривалий час (понад 30 років) реалізовувалися як норми прямої дії.

Аналіз правозастосовної практики свідчить про системну проблему: відсутність деталізованого процесуального механізму призводить до того, що місцеві органи з питань ветеранської політики неоднозначно та помилково трактують норми прямої дії Закону.

Замість єдиного державного підходу, на місцях створюються суб'єктивні критерії оцінки документів, що спричиняє неправомірне надання статусів особам, які не мають на це законних підстав.

У зв'язку з цим, проєкт акта передбачає перехід від декларативних норм до чітко регламентованого порядку. Це дозволить:

уніфікувати процедуру – встановити вичерпний перелік документів та етапів їх розгляду;

мінімізувати корупційні ризики – усунути дискреційні повноваження посадовців (можливість діяти на власний розсуд);

забезпечити цільове використання бюджету, оскільки помилка в трактуванні норми ціною у 15 млн грн (вартість виплати на одну особу) є неприпустимим навантаженням на державний бюджет.

Беручи до уваги необхідність приведення законодавства у відповідність із цим Законом, набрання ним чинності передбачається через 6 місяців з дати його опублікування, крім розділу I, який набирає чинності з 1 січня 2028 року.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується запровадити адміністративну відповідальність за порушення законодавства під час надання статусів, а також за перешкоджання здійсненню контрольних заходів.

Для реалізації цієї мети передбачено внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (далі – Закон) в частині:

визначення Мінветеранів єдиним органом, що здійснює контроль за дотриманням законодавства при наданні статусів учасника бойових дій у порядку, визначеному статтею 6¹ Закону, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України;

закріплення повноваження Мінветеранів щодо контролю за однаковим застосуванням норм права місцевими органами з питань ветеранської політики;

запровадження дієвого механізму притягнення до відповідальності посадових осіб, чий дії або бездіяльність призводять до неправомірного надання статусів або блокування перевірок.

Такий підхід забезпечить перехід від декларативного нагляду до реального інструменту захисту державних коштів та прав ветеранів війни.

4. Правові аспекти

Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень акта в частині здійснення контролю за наданням статусів здійснюватиметься в межах граничної чисельності працівників Мінветеранів та асигнувань, передбачених Законом України “Про Державний бюджет України” на відповідний рік. Створення нових структурних підрозділів чи залучення додаткової чисельності персоналу не передбачається. Функції з контролю покладені на існуючі підрозділи.

Запровадження адміністративних штрафів за порушення законодавства у сфері надання статусів має на меті насамперед превентивну функцію – недопущення безпідставного надання статусів та, як наслідок, попередження нецільового використання бюджетних коштів на виплату пільг, допомог та компенсацій особам, які не мають на них права.

Оскільки обсяг надходжень від штрафів залежить від кількості виявлених правопорушень, які на момент підготовки акта неможливо спрогнозувати як стале джерело доходу, ці кошти розглядаються як додаткові непланові надходження до загального фонду державного бюджету згідно з пунктом 23 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України.

Враховуючи викладене, реалізація акта не потребує додаткових видатків із державного бюджету та спрямована на посилення фінансової дисципліни у сфері соціального захисту ветеранів війни.

Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Публічні консультації з громадськістю проведені у формі електронних консультацій на офіційному вебсайті Міністерства у справах ветеранів України відповідно до вимог Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. Пропозиції та зауваження до проекту акта не надійшли.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що стосуються зобов’язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов’язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту акта забезпечить дієвий захист економічних інтересів держави. Запровадження чіткого алгоритму повернення бюджетних коштів у поєднанні з інструментами державного контролю дозволить не лише усувати наслідки правопорушень, а й створить превентивний механізм проти безпідставного надання (відмови у наданні, позбавлення) статусів та зловживань посадовими особами.

Реалізація проєкту акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Повернення коштів до Державного бюджету України у разі доведення факту безпідставного надання статусу
Ветерани війни та члени їх сімей	Позитивний	Забезпечення правового підґрунтя для визначення чіткого механізму дій та переліку документів для надання статусу

Міністр у справах
ветеранів України

Віталій КІМ

“ ____ ” _____ 2026 р.